

VPRAŠANJA ZA UVP IZ STARIH IZPITOV

1. Katera dva pogleda na državo ločimo in kakšne so razlike med njima?

Kateri izmed njiju bi lahko bil (ni pa nujno) podlaga za totalitarne režime?

Ločimo SOLIDARISTIČNI POGLED NA DRŽAVO in NEOKORPORATIVISTIČNI POGLED NA DRŽAVO.

SOLIDARISTIČNI POGLED NA DRŽAVO je teorija o socialni državi oz. državi blaginje. Osnova je načelo družbene solidarnosti in usmerjenost v blagostanje družbe. Zahteva, da država poleg varnostne funkcije zagotavlja tudi ekonomsko in socialno varnost (zagotovitev minimalne plače, zaščita delavcev, zdravstvena zaščita, izobraževanje delavcev...). Temeljni pogoj je visoka stopnja materialnega družbenega bogastva in solidaristična ozaveščenost članov družbe.

NEOKORPORATIVISTIČNI POGLEDI NA DRŽAVO pomeni, da je država upravna institucija korporativnega telesa – naroda.

Izvaja skupne interese v obliki politike.

Država ni ločena od ljudi, niti jim ni nadrejena.

Korporativna država je organizirano ljudstvo.

Njena naloga je minimalizirati spore in nasilje in ustvariti harmonijo med ljudmi.

Podlaga za totalitarne režime bi lahko bil solidaristični pogled na državo.

2. Navedi oblikovne sestavine pravnega pravila

Pravno pravilo je sestavljeno iz dveh delov, ki sta notranje razčlenjena, in med seboj smiselno in normativno povezana, Drugi del pride v poštev samo, če prvi del ni udejanjen.

1. del:

- primarna hipoteza (*dejanske okoliščine*)
- primarna dispozicija (*pravna posledica*)

2. del:

- sekundarna hipoteza (*pravna kršitev, negacija primarne dispozicije*)
- sekundarna dispozicija (*sankcija*)

3. Embarrassed v kakšnem odnosu je vsaka izmed njih z vsebino?

?

4. Razlike med avtentično in praktično razlago zakon!

AVTENTIČNA RAZLAGA spada pod obvezno razlago, kjer sta oblikovalec pravne določbe in njen razlagalec identična. Obvezna je tudi tista, ki nastaja v procesu uporabljanja prava in je naložena državnim organom.

Če gre za zakon ali kakšen drug oblastni splošni pravni akt, sprememba ni mogoča.

V poštev lahko prihaja nova izdaja zakona (spremenjena ali dopolnjena) ali pa njegova avtentična razlaga, ki sporno in dvoumno besedilo na novo opredeli.

Avtentična razlaga ni prava razlaga zakona, v resnici je le njegovo preoblikovanje, ki ima vse značilnosti novega pravnega besedila.

PRAKTIČNA RAZLAGA kljub splošnosti in abstraktnosti mora opredeliti zakonski dejanski stan tako, da dopušča enopomensko odločitev v življenjskem primeru.

5. Razlika med polpredsedniškim in predsedniškim sistemom ?

PRESEDNIŠKI SISTEM:

Predsednik ima izvršilno oblast – samostojno vodi zunanjo in notranjo politiko, ob njem so ministri. Ne more razpustiti kongresa in razpisati predčasnih volitev.

Vezen je na zakone, ki jih sprejema kongres, a ima suspenzivni veto.

Je politično neodgovoren kongresu, ne more ga odstaviti, možna je obtožba predsednika (*inpeachment*).

Imenuje člane vrhovnega sodišča, kongres mora dati soglasje.

Kongres je nosilec zakonodajne oblasti, izdaja zakone.

Ne more izglasovati nezaupnice predsedniku.

Določa proračun; tako utesnjuje predsednikovo politiko in delovanje vrhovnega sodišča.

Vrhovno sodišče odloča o skladnosti zakonov z ustavo – lahko razglasi predpise kongresa in predsednika za neustavne

Sodne odločbe vrhovnega sodišča so formalni pravni vir (sistem sodnih precedensov).

POLPRESEDNIŠKI SISTEM:

Predsednik ima bistveno bolj okrepljeno vlogo, kot predsednik v parlamentarnem sistemu.

Ima pooblastilo da predseduje sejam vlade in podpisuje njene akte.

Imenuje prvega ministra, ostale ministre pa imenuje in razrešuje.

Vlada je posebno telo, ki je odvisno od parlamenta.

6. Razlika med moralo in pravom?

Značilnosti PRAVA so, da so pravna pravila načrtno oblikovana, med seboj usklajena in tvorijo enoten pravni sistem.

Pravo ureja zunanje vedenje in ravnanje pravnih naslovljencev, ki ga je mogoče izsiliti.

Je praviloma kodificirano, pravice in dolžnosti so vnaprej točno določene.

Je racionalna tvorba, ki jo dojemamo z razumom.

Pravna sankcija je vnaprej določena, pogoji za njen nastop se ugotovijo v vnaprej predvidenem postopku.

Temeljna funkcija prava je, da v družbo vnaša red, ki se doseže tako, da je zunanje ravnanje subjektov usklajeno.

Usklajenost je treba utrjevati zlasti če so družbena razmerja konfliktna in ogrožajo obstoj in delovanje družbe.

Pravno urejanje je potrebno, ko zaradi razlik med ljudmi ni mogoče, da bi ti delovali usklajeno, ne da bi bili podrejeni enakim pravilom.

Značilnosti MORALE so socialna razpršenost, ni enotna, obstaja več nasprotujočih si moral.

Je elastična, ni vpeta v toge forme, ki naj bi utrjevale njeno vsebino.

Je iracionalna in emocionalna, dojemamo jo s celotnim človekovim bistvom.

Gre za je skupek vrednot, ki so del družbene in individualne zavesti – te vrednote opredeljujejo, kaj je za človeka dobro in kaj slabo, kaj je humano in kaj ne.

Na temelju teh vrednot se izreka vrednostne sodbe, s katerimi se ocenjuje človekovo ravnanje.

7. Razlika pravno načelo in pravno pravilom?

PRAVNO NAČELO ni neposredno uporabno.

Posreduje vrednostno merilo, kako naj ravnamo v pravnih razmerjih v katerih smo nosilci pravnih pravil.

Terja da ravnamo sorazmerno in s pravo mero.

Je vrednostni temelj, ki ga udejanjamo prek tipov vedenja in ravnanja.

PRAVNO PRAVILO pove, kako naj se subjekti vedejo in ravnajo v družbenih razmerjih.

Pravna pravila so prisilna družbena pravila, ki jih sankcionira država, kar je bistvena lastnost po kateri se pravna pravila razločujejo od drugih družbenih pravil.

Nalagajo, kako naj se pravni subjekti ravnaajo, da določenih posledic ne bi bilo in kako naj ravnaajo, da bi določene posledice nastale.
Pravna pravila lahko urejajo samo človekovo zunanje vedenje in ravnanje, ne notranjega vedenja.

8. Razlika med javnim in zasebnim pravom?

JAVNO PRAVO ureja pravna razmerja, v katerih so pravni subjekti drug drugemu podrejeni ali nadrejeni.

Nadrejena je država, kot organ oblasti, prisilno oklepa pravna razmerja in udejanja javne interese.

Podrejeni subjekti so naslovljenci pravnih dolžnosti.

Panoge: ustavno, upravno, finančno, kazensko, postopkovno, cerkveno in mednarodno javno pravo

ZASEBNO PRAVO pomeni, da so subjekti enakopravni, avtonomni in pravno svobodni, uresničujejo lastne interese.

Panoge: civilno, gospodarsko, družinsko in delovno ter mednarodno zasebno pravo

9. Razlike in podobnosti med integralnim in totalitarnim pogledom na državo?

Za TOTALITARNI POGLED NA DRŽAVO je značilna absolutna prevlada ene ideologije, ki je edina pravilna in potrebna za razvoj posameznikov in družbe.

Dejanska oblast je v rokah ene politične stranke, ki jo vodi en človek.

Država ima popoln monopol nad sredstvi množičnega komuniciranja, vojaški monopol.

Nadzor nad družbo opravlja teroristična tajna policija, podrejena vodji.

Država ima popoln nadzor nad posameznikom.

Zavrača večstrankarski pluralizem, delitev oblast, koncept pravne države, nadzor nad gospodarstvom.

SOCIOLOŠKI IN POLITOLOŠKI POGLEDI NA DRŽAVO preučujejo nastanek, razvoj in značilnosti države na temelju družbenih razmerij.

Vzrok za nastanek države vidijo v dominaciji ene družbene skupine nad drugo.

10. Naravnopravna šola

Od srede 17. stol. do 18. stol. se pojavlja stremljenje po splošnem, naravnem pravu, ki naj bi bilo večno in nespremenljivo.

Vsebinsko naj bi izvajali iz človeške pameti in sploh narave prava.

To bi naj imelo prednost pred pozitivnim pravom.

Marsikaj, kar so imeli za naravno pravo, so njeni predstavniki povzemali iz rimskega prava ali iz nemškega.

HUGO GROTIUS je bil začetnik te šole in je postavil temelje mednarodnopravni vedi.

Ta šola je močno vplivala na nastanek večjih kodifikacij proti koncu 18. stol. in začetku 19. stol

11. Značilnosti totalitarne države?

Za TOTALITARNO DRŽAVO je značilna absolutna prevlada ene ideologije, ki je edina pravilna in potrebna za razvoj posameznikov in družbe.

Dejanska oblast je v rokah ene politične stranke, ki jo vodi en človek.

Država ima popoln monopol nad sredstvi množičnega komuniciranja, vojaški monopol.

Nadzor nad družbo opravlja teroristična tajna policija, podrejena vodji.

Država ima popoln nadzor nad posameznikom.

Zavrača večstrankarski pluralizem, delitev oblast, koncept pravne države, nadzor nad gospodarstvom.

12. Pojasni državno organizacijo v ožjem in v širšem smislu.

Zakaj je ta delitev pomembna?

Državna organizacija v ŠIRŠEM pomenu pomeni družbena skupnost, ki jo na določenem ozemlju prisilno ureja državna oblast.

Pomeni splet ozemlja, prebivalstva in državne oblasti.

Državna organizacija v OŽJEM pomenu je državna oblast.

Je organizacija, ki ima monopol nad sredstvi za fizično prisiljevanje in nad njihovim izvrševanjem.

Državna oblast tako vodi družbo

Ta delitev je pomembna zaradi teritorialne in personalne oblasti.

Teritorialna oblast pomeni, da mora biti državna oblast učinkovita in se raztezati na državnem ozemlju.
Personalna oblast pomeni, da se državna oblast razteza na vse osebe, ki se nahajajo na državnem teritoriju.

13. Kaj pomeni pravnomočnost sodne odločbe?

Katere oblike pravnomočnosti poznamo?

Zakaj pravni red ne more obstati brez ustanove pravnomočnosti?

Pravnomočnost konkretnega oblastnega pravnega akta pomeni, da pravne odločbe ni več mogoče izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi (neizpodbojnost ali formalna pravnomočnost pravne odločbe) in so tako prizadete stranke kot državni organi vezani na vsebino pravne odločbe (materialna pravnomočnost).

OBRAZI PRAVNOMOČNOSTI:

Smisel pravnomočnosti upravnih odločb je v tem, da ni mogoče posegati v že pridobljene pravice in pravne položaje in da seveda tudi ni mogoče stopnjevati obveznosti, ki so bile stranki v isti zadevi že naložene (*subjektivna pravnomočnost*).

Objektivna pravnomočnost za upravne odločbe ni sprejemljiva. Bila bi neživljenjska in bi pomenila, da pristojni državni organi o istem predmetu v nobenem primeru ne smejo pravno odločati. Bilo bi neutemeljeno, če pristojni državni organ ne bi smel kasneje npr. ugodneje odločiti o stvari, ki je bila že odločena.

Brez ustanove pravnomočnosti pravni red ne bi mogel funkcionirati, ker nebi bilo nikoli mogoče izvršiti sodnih odločb, če bi bila omogočena stalna pritožba na odločitev sodišč.

14. Javno pravo in temeljne lastnosti.

Katere panoge spadajo sem?

JAVNO PRAVO ureja pravna razmerja, v katerih so pravni subjekti drug drugemu podrejeni ali nadrejeni.

Nadrejena je država, kot organ oblasti, prisilno oklepa pravna razmerja in udejanja javne interese. Podrejeni subjekti so naslovljenci pravnih dolžnosti.

Panoge: ustavno, upravno, finančno, kazensko, postopkovno, cerkveno in mednarodno javno pravo

15. Oblikovnost pravnega akta.

Kako je pomembnost pravnega akta povezana z obliko?

Izdaja ali sprejem pravnega akta, posebej predviden postopek, ustrezna izjava z zunanjim izraznim sredstvom.

Omogočajo, da pravni akt lahko nastane.

Idealno je, če so oblikovne in vsebinske sestavine uravnotežene.

16. Skupna stališča naravnopravnih teorij.

Skupno izhodišče naravnega prava je, da je večno in nespremenljivo, splošno veljavno, vsebinsko pravilno, da ga je mogoče spoznati z razumom in da je nadrejeno pozitivnemu pravu.

17. Kakšen je korporativističen pogled na državo in katere so skupne lastnosti z državnim ustrojem

modernistične države?

KORPORATIVISTIČNI POGLEDI NA DRŽAVO pomeni, da je država upravna institucija korporativnega telesa – naroda.

Izvaja skupne interese v obliki politike.

Država ni ločena od ljudi, niti jim ni nadrejena.

Korporativna država je organizirano ljudstvo.

Njena naloga je minimalizirati spore in nasilje in ustvariti harmonijo med ljudmi.

?

18. Lastnosti subjektivistične in objektivistične zgodovinske razlage in katere so slabosti subjektivistične zgodovinske razlage?

OBJEKTIVISTIČNI NAČIN RAZLAGE razlaga zakonsko besedilo glede na smisel zakona kot takega (ratio legis).

SUBJEKTIVISTIČNA RAZLAGA upošteva voljo zgodovinskega zakonodajalca.

?

19. Strnjeno opiši zakonski pozitivizem.

ZAKONSKI POZITIVIZEM izenačuje pravo s tistimi pravili, ki jih državni organi oblikujejo kot učinkovite postave.

20. Pravna država.

PRAVNA DRŽAVA je moderna država, ki se izoblikuje od meščanskih revolucij dalje.

Je reakcija na absolutno monarhijo.

Delovanje državnih organov je pravno vezano.

Uprava in sodstvo sta podrejena zakonom.

21. Obvezna sodna praksa in precedenčni sistem.

O SODNI PRAKSI njej govorimo tedaj, ko sodišča relativno daljše časovno obdobje *enako določajo obseg (razsežnost) zgornje premise, ki jo potem enako uporabijo v konkretnih primerih*, če imajo ti primeri lastnosti, ki se med seboj ujemajo.

Pogoj za enako uporabo formalnega pravnega vira je ujemanje glede tistih značilnosti, ki so pravno določene kot sestavine abstraktnega (npr. zakonskega) dejanskega stanu.

Če so te sestavine po naravi prožne, lahko praksa utirja le tipično smer, ne more pa oblikovati obrazcev, ki jih je mogoče mehanično uporabljati.

PRECEDENČNI SISTEM zagotavlja *stalnost sodne prakse*, kar je njegova prednost dotlej, dokler se ne spreminjajo tiste družbene razmere, ki so jo izzvale in v katerih je nastala.

Ko se te razmere spremenijo, je zakoreninjena sodna praksa ovira – za oviro gre v tem smislu, da je sodne precedense precej *težko spreminjati in dopolnjevati* (zlasti v anglosaškem sistemu).

22. Analogije v kazenskem materialnem pravu (katere se lahko in katere se ne smejo uporabljati).

V kazenskem pravu je dovoljeno le sklepanje po podobnosti znotraj posameznega kazenskopravnega pravila (analogia intra legem), a tudi tu le ob predpostavki, da že samo pravilo vsebuje dovolj določna merila, s katerim ga je mogoče vsebinsko opredeliti.

23. Delitev prava na formalno in materialno.

O MATERIALNEM PRAVU govorimo, če gre za pravice in pravne dolžnosti v primarnih (temeljnih) razmerjih med pravnimi subjekti.

Za to vrsto prava gre pri pravicah in pravnih dolžnostih pravnih subjektov v pogodbenih razmerjih (npr. pri kupoprodajni pogodbi), v razmerjih med zakoncema, v razmerjih glede stvari (npr. pri lastninski pravici), v primerih zapovedanega in prepovedanega ravnanja pri posameznih kaznivih dejanjih, pri pravicah in dolžnostih državnih organov, pri temeljnih (ustavnih) pravicah in dolžnostih, pri pravicah in pravnih dolžnostih davčnih zavezancev in pristojnih finančnih organov.

Tipični pravni panogi materialnega prava sta civilno in kazensko (materialno) pravo.

Značilni »vmesni« pravni panogi sta upravno in mednarodno pravo.

FORMALNO PRAVO ureja stroj pravnih oseb (organizacijsko pravo), *postopek*, v katerem se pravice in pravne dolžnosti oblikujejo, uporabljajo in varujejo (postopkovno pravo) in *zunanjo spoznavno obliko*, ki jo morajo imeti normativni pravni akti in pravna dejanja, da so pravno veljavna.

24. Platonova idealna država.

PLATON je državo dojemal kot izraz ideje dobrega – na podlagi tega je zasnoval nauk o idealni državi. Idealna država je najboljša oblika državne vladavine, ureditve, ki odraža dobro ureditev idejnega sveta.

Ljudi razvrsti v proizvajalce, vojake, vladarje-filozofe.

Je objektivni idealist, njegove ideje so bile družbeno utopične.

25. Kaj so dispozicije s spreminjajočimi se pojmi?

Dispozicije z raztegljivimi (elastičnimi) pojmi relativno nedoločeno opisujejo, kako naj se vedemo in ravnamo (npr. »kot dober gospodar, javni interes«).

Gre za pojme, ki so vsebinsko soodvisni od okoliščin primera in od izoblikovanih standardov vedenja in ravnanja.

So pojmi s spreminjajočo se vsebino.

26. Argumentum a fortiori ima pomembno vlogo – zakaj?

Katere so njegove bistvene značilnosti?

ARGUMENTUM A FORTIORI je razlagalni argument, s katerim ugotavljamo, da pravna posledica, ki se navezuje na določeno primarno ali sekundarno hipotezo, velja tem bolj (a fortiori) v primeru, ki ima v še večji kakovosti (še bolj poudarjeno) lastnosti, ki so pogoj za pravno posledico, kot neposredno pravno (normativno) urejeni primer.

Lastnost »tem bolj« (»a fortiori«) teorija označuje z izrazi, kot so:

- s še bolj odločilnim razlogom
- v še večji meri
- še bolj razločno
- s še večjo stopnjo

27. Kaj je pravna panoga?

Katera so temeljna pravna področja in katero merilo razločevanja uporabljamo pri delitvi na javno in zasebno?

PRAVNA PANOGA – v njo sodijo pravna pravila in pravne ustanove, ki na enak način urejajo določeno širše in v sebi sklenjeno področje družbenih razmerij.

TEMELJNA PRAVNA PODROČJA slonijo na *dvodelbah prava* na notranje (državno) in mednarodno pravo, materialno in formalno pravo ter na javno in zasebno pravo.

Za JAVNO PRAVO so značilna pravna razmerja, v katerih so pravni subjekti drug drugemu *nad-* in *podrejeni*.

V ZASEBNEM PRAVU so pravni subjekti drug drugemu *prirejeni (enakopravni)*. Prirejeni subjekti so avtonomni in pravno svobodni. Pravni subjekti uresničujejo zasebne interese in glede na to sami odločajo, ali bodo sprejemali obveznosti in ali bodo aktivirali abstraktna upravičenja (pravice), ki jim pripadajo.

28. Dogmatična metoda.

Dogma = trditev, načelo, ki temelji na avtoriteti, ne na znanstvenih dokazih.

DOGMATIČNA METODA omogoča, da se z njo raziskuje pravo kot normativni pojav.

Izhodišče je načelo normativnega pripisovanja (če nastopi ta in ta dejanski stan, naj sledi ta in ta pravna posledica).

Dogmatična metoda vključuje jezikovno analizo, formalno-logično analizo in sistematično analizo normativnih pravnih aktov in njihovo vsebino.

29. Pravica.

Njeni temeljni sestavini.

Obrazloži.

Osrednja prvina pravice je možnost, da pravni subjekt na določen način ravna (*facultas agendi*).

Ta možnost je vsebovana v abstraktni in splošni pravni normi (abstraktno upravičenje).

Tako subjekti zadovoljujejo najrazličnejše lastne interese, če so in kolikor so v skladu s funkcijo prava v konkretni družbi.

Možnost ravnanja (aktivnega ali pasivnega) je pravno zavarovana.

Temeljni sestavini sta TEMELJNO UPRAVIČENJE IN PRAVOVARSTVENI ZAHTEVEK.

Temeljno upravičenje, ki omogoča, da subjekt zadovoljuje določen interes (npr. ekonomski: vrnitev posojila), vselej pa ga spremlja se pravovarstveni zahtevk.

Pravovarstveni zahtevk, ki vsebuje možnost, da bo uporabljena sankcija, če zavezanec ne ravna v skladu z obveznostjo.

30. Kaj je sistematična razlaga?

2 osrednja zorna kota.

SISTEMATIČNA RAZLAGA določa pomen jezikovnih znakov glede na njihovo umeščenost v zunanji in notranji pravni sistem.

Pri ZUNANJEM SISTEMU nas zanima, kakšna je zunanja podoba in zgradba zakona. Pravodajalec oblikuje posamezna pravna določila, razporeja in razčlenjuje snov, ki jo zakon zajema. Temeljno sporočilo zakona je vsebovano v naslovu zakona, posameznih poglavij, podpoglavij... Pomen zakonskega določila je odvisen od tega, v kakšnem normativnem pravnem aktu je in na kakšnem mestu.

Umestitev v zunanji sistem je pomensko pomembna a ne povsem zanesljiva.

NOTRANJI SISTEM zre za vsebinsko povezanost in strukturiranost predmeta, ki pravno urejen. Gre za vsebino, ki jo pravodajalec oblikuje v normativnem pravnem aktu. Notranji sistem je vsebinsko, hierarhično in časovno usklajena celota, oz. je treba to skladnost doseči – argumenti s katerimi to dosegamo so izraz reda in vsebinskih načel (argument specialnosti, argument hierarhije – avtoritete, časovni argument).

31. Zakonski pozitivizem.

ZAKONSKI POZITIVIZEM izenačuje pravo s tistimi pravili, ki jih državni organi oblikujejo kot učinkovite postave.

32. Razlika med kogentnim in dispozitivnim pravom?

KOGENTNO PRAVO (ius cogens) je prisilno, ker zapoveduje ali prepoveduje, kako naj se pravni subjekti vedejo in ravnaajo, ne da bi zapovedi in prepovedi lahko spreminjali.

Zapovedane in prepovedane dispozicije so brezpogojne – »tako bo in nič drugače«.

Taka je večina pravil javnega prava (npr. kazensko, upravno, finančno pravo).

Omejujejo avtonomijo strank in le-tem določajo prisilni okvir, od katerega ni mogoče odstopiti.

DISPOZITIVNO PRAVO (ius dispositivum) je popustljivo: predvideno vedenje in ravnanje zavezuje le, če se stranke ne dogovorijo drugače.

Je subsidiarno – v poštev pride šele tedaj, ko se stranki (obligacijskega razmerja) nista dogovorili drugače.

Taka so večinoma civilnopravna pravila (npr. civilno pravo, obligacijsko pravo).

Predpostavlja vedenje in ravnanje, ki naj bi bilo pravilno in tipično.

V tej kakovosti dopolnjuje ali pa v celoti nadomešča voljo strank.

33. Zakaj je pravna oseba "umeten" pravni subjekt?

Pravne osebe niso naravne tvorbe, ker nastanejo z zavestnim delovanjem posameznikov – to pomeni da je UMETNA.

34. Poglavitna razlika med pravno diskontinualiteto iz leta 1945/1946 in pravno kontinualiteto iz leta 1991.

Ob prehodu iz Kraljevine Jugoslavije v DFJ in FLRJ (leta 1945/1946) je bilo uveljavljeno NAČELO PRAVNE DISKONTINUITETE.

Vez s prejšnjim sistemom je bila prekinjena.

Za neobstoječe so bili razglašeni pravni predpisi, ki so jih na območju FLRJ izdali organi oblasti okupatorjev in njihovih sodelavcev ter pravni predpisi, ki so veljali na dan 6. april 1941.

S tem so nastale obsežne pravne praznine.

Razveljavitveni zakon se jih je izognil tako, da je v konkretnih zadevah pri neurejenih razmerjih napotil na predvojna pravna pravila, če ta niso bila v nasprotju z novo ustavno ureditvijo.

Vprašanje pravnih praznin se je postavilo tudi ob državni osamosvojitvi RS (leta 1991).

Ustavni zakon za izvedbo Temeljne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS temelji na NAČELU
PRAVNE KONTINUITETE.

35. Temeljne značilnosti Radbruchovega pojmovanja prava.

RADBRUCHOVA FORMULA (dopolnjena in spremenjena Radbruchova stališča, zaradi izkušenj z nacizmom) ima dve temeljni izpeljavi:

1. *FORMULA NEZNOSNOSTI* je poglobljena izpeljava, ki potrebuje ustrezno vsebinsko merilo o tem, kako je mogoče opredeliti nadzakonsko pravo.
2. *FORMULA ZANIKANJA* je bistveno manj zahtevna in problematična, ker le dopolnjuje in konkretizira formulo neznosnosti. Razmejiti mora med nepravilnim pravom, ki še velja kot zakonsko pravo (načelo pravne varnosti!) in zakonskim nepravom, ki ne zavezuje kot pozitivno pravo.

Radbruchova teorija je most med naravnim pravom in pravnim pozitivizmom.

Z naravnim pravom jo povezuje težnja, da je pravo vsebinsko pravilno in da so človekove pravice vsaj naposled najvišja pravna vrednota, s pravnim pozitivizmom pa spoznanje, da sta pozitivnost in pravna varnost neogibni spremljevalki prava.

36. Temeljne značilnosti pravnega pogleda na državo.

PRAVNI POGLEDI NA DRŽAVO

Jellinek pravi, da je država pravna oseba, ima pravno sposobnost in je samostojni nosilec pravic.

Temelj države je ozemlje in prebivalci, ki v okviru države uresničujejo svoje namene

Kelsen pravi, da je država personifikacija pravnega reda.

Država je zgolj sistem pravnih norm, med državo je identična pravnemu redu – monistična teorija.

Zanika obstoj države kot samostojnega pojava.

SOLIDARISTIČNI POGLED NA DRŽAVO je teorija o socialni državi oz. državi blaginje.

Osnova je načelo družbene solidarnosti in usmerjenost v blagostanje družbe.

Zahteva, da država poleg varnostne funkcije zagotavlja tudi ekonomsko in socialno varnost (zagotovitev minimalne plače, zaščita delavcev, zdravstvena zaščita, izobraževanje delavcev...).

Temeljni pogoj je visoka stopnja materialnega družbenega bogastva in solidaristična ozaveščenost članov družbe.

PLURALISTIČNI POGLED NA DRŽAVO pomeni, da je državna oblast le ena izmed družbenih interesnih skupin.

Država ni posebna, nadrejena družbena institucija.

Država je nevtralno mesto, na katerega se s svojimi zahtevami obračajo interesne skupine.

NEOKORPORATIVISTIČNI POGLEDI NA DRŽAVO pomeni, da je država upravna institucija korporativnega

telesu – naroda.

Izvaja skupne interese v obliki politike.

Država ni ločena od ljudi, niti jim ni nadrejena.

Korporativna država je organizirano ljudstvo.

Njena naloga je minimalizirati spore in nasilje in ustvariti harmonijo med ljudmi.

37. Normativni pravni akt.

Katere so 'osnovne oblike' in 3 primere pri vsaki.

Normativni pravni akt je izjavno dejanje enega ali več pr. subjektov, s katerim se deloma ali v celoti ustvari pr. pravilo.

Normativne pravne akte delimo na SPLOŠNE in POSAMIČNE normativne pravne akte.

SPLOŠNI vsebujejo eno ali več splošnih in abstraktnih pravnih pravil (npr. zakon, ustava, pravilnik).

POSAMIČNI (INDIVIDUALNI) vsebujejo posamično in konkretno pravno pravilo (npr. odločba, sodba, odredba).

38. Argumentum cohaerentia.

3 'podargumente' naštej.

ARGUMENT KOHERENTNOSTI je razlagalni argument, ki temelji na domnevi, da je pravni sistem notranje usklajena celota in da zato v njem ne sme biti antimonij (za antimonijo gre, če so v pravnem sistemu pravila, ki so med seboj inkompatibilna).

Znani so zlasti trije argumenti te vrste:

- * argumenti kronologije
- * argumenti hierarhije
- * argument specialnosti

39. Sekundarna pravna pravila kot jih je definiral Hart.

Sekundarna pravna pravila, ki odpravljajo pomanjkljivosti primarnih so:

- nedoločnost primarnih pravil odpravlja PRAVILO O PRIZNANJU VELJAVNOSTI (rule of recognition)
 - * določa lastnosti primarnih pravil, da jih lahko identificiramo kot pravila določenega pravnega sistema
- statičnost primarnih pravil odpravljajo PRAVILO O SPREMINJANJU (rules of change)
 - * pooblaščajo, da posamezniki ali enote posameznikov (npr. zakonodajni organi) primarna pravila spreminjajo, razveljavljajo in uvajajo nova
- neučinkovitost primarnih pravil odpravljajo PRAVILO O SOJENJU (rules of adjudication)
 - * opredeljujejo sodne organe in postopek, v katerem pristojne osebe oblastno presodijo, ali so bila primarna pravila kršena, da v primeru kršitve izrečejo ustrezno sankcijo in s tem prispevajo k temu, da so pravna pravila učinkovita

40. Kako vpliva pomembnost normativnih pravnih aktov na oblikovne sestavine?

Normativne pravne akte lahko sprejemajo ali izdajajo le tisti, ki so za to pristojni.

Določitev pristojnosti omogoča, da pravni red deluje kot vsebinsko usklajena celota.

USTAVO kot temeljni pravni akt sprejema samo en državni organ.

Minimalna pravna vsebina ustave je, da opredeli, kdo naj bo zakonodajni organ.

Naloga zakonodajalca je, da ureja pravice in dolžnosti pravnih subjektov in določi, kdo so še drugi pravodajni organi.

Število normodajnih subjektov je v obratnem razmerju s pomembnostjo in težo, ki naj jo imajo posamezni pravni akti. Bolj ko je ta vsebina tehtna in odločilna, manjše je število pravnih subjektov, ki so jo pristojni izdajati.

41. Morala kot pravni vir in zakaj se ne obnese najbolj kot formalni pravni vir?

Morala ni pomembna le kot formalni, ampak tudi kot materialni pravni vir.

Kot materialni vir je dejavna v pravodajnem postopku, pri katerih pravodajalec vsebinsko oblikuje splošna in abstraktna pravna pravila.

Morala je lahko vodilo, kako je treba pravna pravila izvrševati.

?

42. Integralna in pogodbeno teorija.

V čem je razlika, zakaj je to razlikovanje pomembno?

INTEGRALNA TEORIJA postavlja državo pred posameznika, kjer država kot integrativna celota konstituira posameznika kot državljana.

pravi, da je nastanek in obstoj državljana odvisen od predhodnega obstoja države, saj je država nujna, ker človek lahko živi le v skupnosti, saj je zoon politikon.

POGODBENA TEORIJA postavlja posameznika pred državo, kjer posameznik kot avtonomni subjekt konstituira državo.

Gre za fiktiven medsebojni dogovor, za katerega je značilno, da gre ideja o omejevanju državne oblasti v korist posameznika.

43. Kateri vrsti pravnih oseb poznamo?

Kako lahko neka družbena tvorba sploh postane pravna oseba?

1. Poznamo KORPORACIJE in USTANOVE.

Korporacije so združenja več oseb.

Ustanova je na ustanovni namen vezano premoženje, naloga uprave pa je, da ta namen udejanja v korist oseb, ki so njeni naslovljenci.

2. Delitev pravnih oseb na PRAVNE OSEBE JAVNEGA PRAVA in PRAVNE OSEBE ZASEBNEGA PRAVA.

Pravne osebe javnega prava so tiste, ki imajo oblastna upravičenja in so pristojne, da izvajajo javne naloge.

Pravne osebe zasebnega prava se ustanovi z zasebno pravnimi akti (društva, zadruga, zasebni zavodi ...)

?

44. Pomembnost pravnomočnosti, predvsem formalna in materialna (opiši).

Katero pravno načelo varuje in katero ga lahko ogroža?

FORMALNA PRAVNOMOČNOST pomeni, da pravne odločbe ni več mogoče izpodbijati z rednimi pravnimi sredstvi.

MATERIALNA PRAVNOMOČNOST pomeni, da so tako prizadete stranke kot državni organi vezani na vsebino pravne odločbe.

Varuje NAČELO PRIORITETE, po katerem se upniki poplačajo po vrstnem redu, po katerem so pridobili pravico do poplačila iz nekega predmeta.

Ogroža ga lahko NAČELO, da se izvršbo opravi na način in s sredstvom, ki je za zavezanca najmilejši, a se z njim ravno tako doseže namen izvršbe.

45. Zakonski pozitivizem in tvoje lastno mnenje o njem.

ZAKONSKI POZITIVIZEM izenačuje pravo s tistimi pravili, ki jih državni organi oblikujejo kot učinkovite postave.

46. Pravopolitični temelji za načelo delitve in načelo enotnosti oblasti.

NAČELO DELITVE OBLASTI pomeni, da zakonodajalec ustvarja pravna pravila.

Sodstvo in uprava ta pravila uporabljata, konkretizirata, ne moreta jih ustvarjati, lahko jih dopolnjujeta, če to dopušča zakonodajalec, če gre za razlago zakona, v primeru pravnih praznin.

NAČELO ENOTNOSTI OBLASTI pomeni, da je čista enotnost oblasti teoretično mogoča, a vodi v totalitarno nacionalsocialistično državo (*Hitler*).

Rousseau pravi, da ima ljudstvo ali suveren zakonodajno oblast; izvršilna oblast pripada članom vlade, ker so pooblašeni, da izvajajo oblast v imenu ljudstva; ljudstvo pa lahko članom vlade oblast omeji, spremeni ali odvzame kadar koli mu to ugaja.

47. Naštej temeljna upravičenja abstraktne pravice.

Kakšna je mešana interesno-voljna teorija pravice?

ABSTRAKTNA PRAVICA sestoji iz enega ali več upravičenj.

V določenem smislu je vsaka pravica sestavljena in mora imeti vsaj dve upravičenji:

* temeljno upravičenje, ki omogoča, da subjekt zadovoljuje določen interes (npr. ekonomski: vrnitev posojila), vselej

pa ga spremlja se pravovarstveni zahtevek,

* pravovarstveni zahtevek, ki vsebuje možnost, da bo uporabljena sankcija, če zavezanec ne ravna v skladu z

obveznostjo.

INTERESNO-VOLJNA TEORIJA pravi, da narava pravice temelji na medsebojni odvisnosti volje in interesa.

Utemeljil jo je JELLINEK – zanj je pravica pravno priznana in pravno zavarovana moč volje, ki je usmerjena k določeni dobrini ali interesu.

Sporočilo te teorije je, da abstraktna pravica izraža tipični interes, ki se nanaša na tipičnega pravnega subjekta in ta tipični dejanski stan.

Možnost ravnanja, ki se navezuje na tipični dejanski stan, se sooča s konkretnimi interesi, ki jih imajo v pravni resničnosti posamezni pravni subjekti.

48. Bistvene vsebinske in oblikovne spremembe med zakonom in uredbo.

Za UREDBO je značilno, da je izvršilni predpis.

Ustrezen izvršilni organ lahko skrbi za izvrševanje predpisov le tako, da tudi sam izdaja splošna in abstraktna pravna pravila.

Predpis je lahko izvršilen samo tedaj, ko temelji in se opira na akt, ki ja izpeljuje.

ZAKON mora biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor.
V tem pomenu je mednarodno pravo hierarhično nadrejeno zakonom.
Slovenska ustava uporablja enoten pojem zakona.

49. Primer: Predsednik določenega odbora lahko pred začetkom seje umakne iz dnevnega reda

posamezne zadeve.

Ali lahko torej umakne tudi več zadev?

S katerim razlagalnim argumentom bi to razložili?

S katerim argumentom bi prišli do drugačnega sklepanja?

Argumentum a minori ad maius.

?

50. Teorije o družbeni pogodbi (namen, cilj...).

Sklenitev družbene pogodbe je fiktivna, gre za medsebojni dogovor, ki je fiktiven.

Značilna je ideja o omejevanju državne oblasti v korist posameznika.

Horizontalni vidik pogodbe predpostavlja stanje primarne svobode in enakosti vseh članov družbe.

Člani v takem stanju sklenejo medsebojni dogovor o izenačitvi svojih pravic.

Vertikalni vidik pogodbe pomeni, da hkrati z medsebojnim dogovorom določijo tudi državnega suverena.

Naloga državnega suverena je varstvo pravic in zavarovanje obstoja in delovanja družbe

HOBBS

Naravno stanje je vojna vseh proti vsem – to je nasprotje države.

Država vsili družbi miroljubni red.

Posamezniki izberejo vladarja, vzpostavijo oblast tako, da se odpovejo suverenosti, jo prenesejo na vladarja.

Vladar ima neomejeno avtoriteto, suvereno oblast izvaja v skladu z naravnimi zakonu.

LOCKE

Družbena pogodba mora vzpostaviti oblast in jo zaupa vladarju.

Podložniki imajo v skrajni sili celo pravico do upora, če vladar deluje v nasprotju s pooblastili.

Oblast je namenjena varstvu zasebne lastnine in posameznikove osebne svobode.

ROUSSEAU

Vzpostavi model države, ki temelji na načelu neposredne demokracije.

Posameznik preide iz naravnega stavna v stanje državljanske svobode

Izgradi politično telo vseh državljanov – državo.

V državi se odraža obča volja, interes posameznika se podredi občemu interesu.

PAIN

Model minimalne države – vmeša naj se tam in takrat, ko je to nujno potrebno.

Država je nujno zlo, naravna družba je neomejeno dobro.

Verjame v pozitivno človekovo naravo, je proti oblasti, ki je nujno zlo.

HEGEL

Model univerzalne države.

Država je višja stopnja razvoja, h kateri teži človek.

TOCQUEVILLE

Model demokratične države □ družba mora biti pluralistična in samoorganizirana.

Obstoj in delovanje civilnih združenj je delno odvisno od državnih institucij.

51. V čem se razlikuje pravna sposobnost, poslovna sposobnost in deliktna sposobnost fizičnih oseb?

PRAVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost pravnega subjekta, da je nosilec pravnih pravic in dolžnosti.

Pravno sposobnost se dobi z rojstvom in izgubi s smrtjo.

Izjema je nasciturus, ki je omejeno pravno sposoben pod pogojem, da se rodi živ.

POSLOVNA SPOSOBNOST FIZIČNE OSEBE je sposobnost osebe, da sama z lastnimi dejanji in voljo pridobiva pravice in prevzema dolžnosti.

Izhodišče je psihofizična sposobnost subjekta, da zna presoditi o pomenu in posledicah svojega dejanja.

Sodišče lahko odvzame poslovno sposobnost, če obstaja razlog, ki vpliva na psihofizično stanje osebe.

V celoti poslovno nesposobni so osebe do 15. leta starosti, osebe, ki jim sodišče v celoti odvzame poslovno sposobnost.

Omejeno poslovno sposobni so otroci med 15. in 18. letom, osebe katerim je bila poslovna sposobnost delno odvzeta.

V celoti poslovno sposobni so polnoletni, mladoletniki ki sklenejo zakonsko zvezo, mladoletniki ki postanejo roditelji in obstajajo razlogi, da pridobijo poslovno sposobnost

DELIKтна SPOSOBNOST je sposobnost pravnega subjekta, da odgovarja za svoja dejanja.

Za pravno kršitev odgovarja tisti, ki je prišteven in je ravnal krivdno.

Neprišteven je tisti, kdor ob storitvi kaznivnega dejanja ni mogel razumeti pomena svojega dejanja ali ni mogel imeti v oblasti svojega ravnanja.

Prišteven je tisti, kdor je v času pravne kršitve intelektualno in voljno sposoben, ima v oblasti svoje vedenje, za pravne kršitve odgovarja tedaj, ki ravna krivdno

Krivdno ravnanje je kaznivo dejanje, ki je storjeno z naklepom ali iz malomarnosti.

52. Pravne praznine v ožjem pomenu te besede.

NOTRANJA PRAVNA PRAZNINA:

Ni vsebinsko napolnjena, a jo je predvidel že sam zakonodajalec.

Tako pravno praznino rešimo z analogio intra legem .

TRADICIONALNA ZAKONSKA PRAZNINA:

Soočeni smo s pravno relevantnim primerom, za katerega zakonodajalec ni predvidel pravnega pravila.

Analogia intra legem: pravno praznino najlažje zapolnimo, če ima neposredno neurejeni primer iste bistvene sestavine kot so izrecno predvidene za neposredno urejeni primer.

Argumentum a simili ad simile: neposredno neurejene primere moramo enako pravno obravnavati kot neposredno normativno urejene primere, če se z njimi ujema v bistvenih lastnostih.

Argumentum a contrario: neposredno neurejene primere moramo različno pravno obravnavati kot neposredno normativno urejene primere, če se z razlikujejo v bistvenih lastnostih.

PREKRITA PRAVNA PRAZNINA:

Zakon le navidezno ureja določen dejanski stan, praznino razrešimo s tem, da ji dodamo še izjemo od pravila.

Argument teleološke redukcije: potrebno je, da prebijemo jezikovni pomen predpisa, ker šele tako dosežemo, da se utesnjeni pomen predpisa ujema z namenom, ki ga pravno pravilo ima.

Argumenta ne smemo uporabljati, če interes terja, da moramo ravnati v mejah možnega jezikovnega pomena.

53. Kaj je to pravna praznina v širšem smislu?

Na podlagi katerih dveh načel jo razlagamo in utemelji zakaj?

To so obsežnejša pravna področja, ki kot celota niso pravno urejena.

S tem imajo opraviti države, ki nastanejo na novo, ali če se tip ureditve v celoti kakovostno spremeni.

Uveljavljeno načelo pravne diskontinuitete.
Uveljavljeno načelo pravne kontinuitete.

?

54. Temeljna razlika med življenjskim primerom in konkretnim dejanskim stanom.

ŽIVLJENJSKI PRIMER je del, izsek družbene resničnosti (primer, ki se je zgodil v določenem času in prostoru).

Kot celota ni pomemben za pravo in pravno odločitev.

Pravno gledano nas zanimajo samo tista dejstva življenjskega primera, ki ustrezajo sestavinam zakonskega stanu.

Je samo dejansko izhodišče pravnega odločanja.

KONKRETNI DEJANSKI STAN je del življenjskega primera, ki se je zgodil v določenem času in prostoru.

To niso vsa dejstva, iz katerih je življenjski primer sestavljen.

So sporna in pravno pomembna dejstva, ne pa vsa dejstva iz katerih je sestavljen življenjski primer.

Konkretni dejanski stan dobimo, če ovrednotimo dejstva, ki sestavljajo življenjski primer.

Tvorijo ga tista dejstva, ki se ujemajo z zakonskim dejanskim stanom.

55. Razlike med pravnimi normami in tehničnimi normami.

PRAVNA PRAVILA ali PRAVNE NORME so temeljna normativna sestavina prava.

Povedo nam, kako NAJ se pravni subjekti vedejo in ravnajo v družbenih razmerjih.

Vedenje in ravnanje je pravna posledica, ki naj bo uresničena tedaj, ko se pravni subjekt znajde v določenih življenjskih okoliščinah.

Nastanek pravne posledice ni samodejen, ampak je odvisen od človekove volje.

V tem pogledu se pravna pravila ostro razločujejo od TEHNIČNIH PRAVIL, ki ugotavljajo, kakšne so vzročne (kavzalne) povezave med naravnimi pojavi.

Tehnična pravila spoznavajo in opisujejo, kako delujejo naravne sile in kakšna so njihova vzajemna razmerja.

Njihova naloga je, da povedo, kakšno JE razmerje med vzrokom in njegovo posledico (in ne da opredeljujejo, kaj naj se zgodi v takšnih ali drugačnih življenjskih okoliščinah).

Z njimi se ukvarjajo naravoslovne znanosti.

56. Kako je omejena pravna osebnost pravnih oseb?

Pravna osebnost pravnih oseb je ožja, bolj omejena kot pri fizičnih osebah.

Ne more imeti pravic in dolžnosti, ki temeljijo na človekovih naravnih lastnostih.

Pravnim osebam je dovoljeno tisto, kar je predvideno kot njihova pristojnost.

Sposobnost je omejena na dejavnost zaradi katere je bila pravna oseba ustanovljena in pravno priznana

57. Temeljni vidiki stopnjevitosti prava.

?

58. Izlušči temeljni upravičenji abstraktne pravice iz spodnjega določila:

Kdor drugemu povzroči telesno poškodbo ali prizadane njegovo zdravje, mora povrniti stroške, ki so

mu nastali z zdravljenjem in potrebne stroške, ki so nastali v zvezi s tem, ter izgubljeni dobiček,

zaradi nezmožnosti dela med zdravljenjem.

?

59. Izlušči primarno hipotezo in dispozicijo ter sekundarno hipotezo iz določila, ki je napisan spodaj, ter

napiši za kakšno sankcijo glede na namen gre v tem primeru.

**Kdor drugemu povzroči telesno poškodbo ali prizadane njegovo zdravje, mora
povrniti stroške, ki so
mu nastali z zdravljenjem in potrebne stroške, ki so nastali v zvezi s tem, ter
izgubljeni dobiček,
zaradi nezmožnosti dela med zdravljenjem.**

?

60. Kako vsebina normativnih pravnih aktov vpliva na oblikovne sestavine normativnih pravnih aktov.

Normativne pravne akte lahko sprejemajo ali izdajajo le tisti, ki so za to pristojni.

Določitev pristojnosti omogoča, da pravni red deluje kot vsebinsko usklajena celota.

USTAVO kot temeljni pravni akt sprejema samo en državni organ.

Minimalna pravna vsebina ustave je, da opredeli, kdo naj bo zakonodajni organ.

Naloga zakonodajalca je, da ureja pravice in dolžnosti pravnih subjektov in določi, kdo so še drugi pravodajni organi.

61. Opiši značilnosti sankcije.

Katere sankcije poznamo glede na namen?

SEKUNDARNA PRAVNA POSLEDICA = SANKCIJA

Sankcija nastopi zaradi pravne kršitve.

Vnaprej določen in predviden postopek, v katerem državni organ odloča ali gre za pravno kršitev in odredi ustrezno

pravno posledico, sankcijo.

Pravna sankcija, kot pravna posledica je odvisna od pravne kršitve in njene narave.

SANKCIJE ZA KAZNIVO DEJANJE

Kazen: zapor, denarna kazen, prepoved vožnje motornega vozila, izgon tujca.

Nadomestitvene ali restitutivne sankcije: vzpostaviti morajo stanje, kakršno je bilo pred pravno kršitvijo.

Povračilne ali retributivne sankcije: kaznovanje storilca pravne kršitve, povračilo za zlo, ki ga je storilec povzročil, ne ustreza talionskemu načelu, ampak zlo se vrača s prisilnimi ukrepi (*zapor*).

Opozorilne sankcije: pogojna obsodba, sodni opomin.

Varnostni ukrepi: psihiatrično zdravljenje.

SANKCIJE ZA PREKRŠKE

Zagrožena je milejša kazen, kot za kazniva dejanja.

Kazen: denarna, za težje prekrške omejena zaporna kazen, za lažje prekrške opomin.

SANKCIJE ZA DISCIPLINSKI PRESTOPEK

Namen: prizadeti kršitelja v tisti lastnosti, ki terja da je disciplinsko odgovoren.

Disciplinske sankcije: javni opomin, ukor, začasna prepoved opravljanja dejavnosti...

62. Razlika med poslovno in pravno sposobnostjo.

PRAVNA SPOSOBNOST je abstraktno predvidena možnost, da je pravni subjekt (posameznik) nosilec pravice in dolžnosti.

POSLOVNA SPOSOBNOST je sposobnost osebe, da sama z lastnimi dejanji in lastno voljo pridobiva pravice in prevzema dolžnosti v pravno poslovnih razmerjih (sklepanje pogodb).

63. Razlika med zakonom in uredbo.

Za UREDBO je značilno, da je izvršilni predpis.

Ustrezen izvršilni organ lahko skrbi za izvrševanje predpisov le tako, da tudi sam izdaja splošna in abstraktna pravna pravila.

Predpis je lahko izvršilen samo tedaj, ko temelji in se opira na akt, ki ja izpeljuje.

ZAKON mora biti v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral državni zbor.

V tem pomenu je mednarodno pravo hierarhično nadrejeno zakonom.

Slovenska ustava uporablja enoten pojem zakona.

64. Razlika med korporacijami in ustanovami.

KORPORACIJE so združenja več oseb.

Združenje se kot nova enota razlikuje od svojih članov in je kot taka pravna oseba, člani združenja pa se lahko imenujejo.

O obstoju in delovanju združenja odločajo člani in organi v skladu s temeljnim korporativnim pravni maktom, njegov hierarhično najvišji organ pa je zbor vseh članov.

Njeni organi so vsebinsko avtonomni in se lahko odločijo tudi za to, da se korporacija kot pravna oseba statusno preoblikuje ali pa celo preneha delovati.

USTANOVE imajo za poglavitno značilnost premoženje, ki mu ustanovni akt določa njegov namen. Ustanova je na ustanovni namen vezano premoženje, naloga uprave pa je, da ta namen udejanja v korist oseb, ki so njeni naslovljenci.

Uprava ustanove je vseskozi namensko podrejena, v njeni pristojnosti ni, da odloča o spremembi namena in o statusnih spremembah, kot sta obstoj in prenehanje ustanove.

Njen namen mora biti splošno koristen ali dobrodelen in praviloma trajen.

65. Pojasnite razlike med temeljnima oblikama vladavine.

?

66. "Kdor s silo ali grožnjo, da bo neposredno napadel življenje ali telo, pobegne iz zavoda za

prestajanje kazni ali pripora, se kaznuje z zaporom do treh let."

Iz pravnega pravila izluščite:

- **primarno hipotezo** (kdor ogrozi življenje ali telo)
- **sekundarno dispozicijo** (zapor 3 leta)

Pojasnite ali je pravno pravilo:

- **splošno ali posamično** (splošno)
- **abstraktno ali konkretno** (abstraktno)

Pojasnite ali je pravno pravilo:

- **dispozitivno ali**
- **kogentno** (kogentno)

67. Pojasnite dejanski stan zlorabe pravice.

Subjekt izhaja iz abstraktnega upravičenja, a ga izvršuje tako, da posega v pravico ki pripada drugemu.

Izvrševanje pravice:

- * nosilec ne presega meje, drugim dopušča aktiviranje njihovih pravic, če ne gre za zlorabo

Konflikt dveh pravic:

- * med seboj se izključujeta, ena je izvrševana tako, da onemogoča uresničevanje druge

Subjektivna teorija:

* pravico zlorabi tisti ki ravna krivdno in drugemu nastane škoda, izvršuje pravico z namenom da škodi drugemu

Objektivna metoda:

- * posameznik odgovarja če ravna protipravno ali če izvršuje pravico nepravilno

68. Napišite načine prenehanja zakona.

Konec veljavnosti je lahko določen in izražen na več načinov.

Pomembno je, da je konec veljavnosti kar najbolj natančno opredeljen.

Najbolj enostavno je, da že sam splošni pravni akt pove, kdaj se izteka njegova veljavnost. V pravni praksi ta možnost ni najbolj pogosta, saj splošni pravni akt praviloma ne more določiti do kdaj naj velja, ker je to odvisno od njegove učinkovitosti in od spreminjajočih se družbenih razmer.

Najbolj pogosto je, da splošni pravni akt (npr. zakon) neha veljati v trenutku, ki ga označi kasnejši (mlajši) pravni akt, s katerim je ustrezno pravno področje na novo pravno urejeno ali vsaj spremenjeno in dopolnjeno (npr. novi kazenski zakonik razveljavi starega).

Argument avtoritete:

Lex superior derogat legi inferiori = višji splošni pravni akt razveljavi nižjega

Časovni argument:

Lex posterior derogat legi priori = mlajši splošni pravni akt razveljavi starejšega, kolikor ima njemu nasprotno vsebino

Argument specialnosti v povezavi s časovnim argumentom

Lex specialis posterior derogat legi generali priori = mlajši specialnejši splošni pravni akt razveljavi starejšega splošnega, kolikor mlajši bolj specialno ureja tisto stvarino, ki je bila prej opredeljena v splošnejšem pravnem aktu

69. Opiši kaj so to primarna in sekundarna pravna pravila.

PRIMARNA PRAVILA so vedenjska pravila.

Vsebujejo dovolitve, zapovedi, prepovedi, kako naj se subjekti vedejo v medsebojnih razmerjih.

Nanašajo se na ravnanje v skladu s primarno dispozicijo.

SEKUNDARNA PRAVILA so sankcijska pravila.

Opredeljujejo pravne kršitve in nanje navezuje se pravne posledice (sankcije).

Aktivirana so šele tedaj, ko so bila primarna kršena.

70. Strnjeno opiši kaj so to normativni pravni akti.

NORMATIVNI PRAVNI AKT je nosilec pravnih sprememb, ki se nanašajo na nastajanje, spreminjanje in razveljavljanje.

Navzven je spoznaven kot ustrezna izjava volje, katere pomen so pravna pravila.

Je izjavno dejanje pravnega subjekta, s katerim se ustvari pravno pravilo.

Izjavno dejanje je izjava volje, voljno dejanje, ki začne pravno učinkovati.

Pomen sporočila je, da se mora gibati v mejah navzven spoznavne izjave, pomen določamo glede na hoteno voljo.

71. Opiši kaj je to dolžnost?

DOLŽNOST je pravno zavarovano upravičenje, da pravni subjekt na določen način ravna.

Je v interesu subjekta, od njega je odvisno ali ga bo aktiviral in izvrševal.

Uresničitev pravne dolžnosti je vedno v interesu drugega.

Nosilec pravne dolžnosti je za svoje vedenje in ravnanje pravno odgovoren.

72. Kaj je bistvena razlika med dolžnostjo in dolžnostnim upravičenjem?

DOLŽNOSTNO UPRAVIČENJE je dolžnost uveljavljanja pravice.

Dolžnostno upravičenje omogoča, da njegov nosilec vsaj delno uresničuje tudi lastne interese.

Nosilec je nosilec obveznosti, da upravičenje konkretizira in udejanji, sicer gre za pravno kršitev, ki ji sledi sankcija.

Nosilec pravice in dolžnosti, ki nastopa v interesu drugega, mora upoštevati širši interes, njegov lastni interes lahko uveljavlja le toliko kolikor je v skladu z namenom posameznih upravičenj

PRAVNA DOLŽNOST je pravno zavarovano upravičenje, da pravni subjekt na določen način ravna.
Je v interesu subjekta, od njega je odvisno ali ga bo aktiviral in izvrševal.
Uresničitev pravne dolžnosti je vedno v interesu drugega.
Nosilec pravne dolžnosti je za svoje vedenje in ravnanje pravno odgovoren.

73. Kaj bistvenega se zgodi s predpisom potem, ko je ta objavljen v uradnem glasilu?

Objava v uradnem listu je pomembna, ker je objavljeno besedilo avtentično in ker se šele na to objavo navezuje trenutek, ko zakon prične veljati in dobi obvezno moč.

74. Razlika med pravnim pravilom in pravnim načelom.

PRAVNO PRAVILO izraža tip vedenja in ravnanja.

PRAVNO NAČELO pa posreduje »le« vrednostno merilo (poštenost), kako naj ravnamo v pravnih razmerjih (npr. blagovnem prometu), v katerih smo nosilci določenih tipov vedenja in ravnanja.

75. Kdaj dobi fizična oseba poslovno sposobnost ter kdaj jo lahko izgubi?

Posameznik postane v celoti poslovno sposoben s polnoletnostjo.

Popolno poslovno sposobnost dobi tudi mladoletnik, ki je sklenil zakonsko zvezo ali je postal roditelj, če so za to pomembni razlogi.

Razlogi za odvzem poslovne sposobnosti je duševna bolezen, duševna zaostalost, odvisnost od alkohola in mamil ter kakšen drug dejavnik, ki vpliva na psihofizično stanje, da posameznik ni sposoben skrbeti zase.

76. Prenehanje veljavnosti splošnih pravnih aktov.

Konec veljavnosti je lahko določen in izražen na več načinov.

Pomembno je, da je konec veljavnosti kar najbolj natančno opredeljen.

Najbolj enostavno je, da že sam splošni pravni akt pove, kdaj se izteka njegova veljavnost. V pravni praksi ta možnost ni najbolj pogosta, saj splošni pravni akt praviloma ne more določiti do kdaj naj velja, ker je to odvisno od njegove učinkovitosti in od spreminjajočih se družbenih razmer.

Najbolj pogosto je, da splošni pravni akt (npr. zakon) neha veljati v trenutku, ki ga označi kasnejši (mlajši) pravni akt, s katerim je ustrezno pravno področje na novo pravno urejeno ali vsaj spremenjeno in dopolnjeno (npr. novi kazenski zakonik razveljavi starega).

Argument avtoritete:

Lex superior derogat legi inferiori = višji splošni pravni akt razveljavi nižjega

Časovni argument:

Lex posterior derogat legi priori = mlajši splošni pravni akt razveljavi starejšega, kolikor ima njemu nasprotno vsebino

Argument specialnosti v povezavi s časovnim argumentom

Lex specialis posterior derogat legi generali priori = mlajši specialnejši splošni pravni akt razveljavi starejšega splošnega, kolikor mlajši bolj specialno ureja tisto stvarino, ki je bila prej opredeljena v splošnejšem pravnem aktu

77. Opiši pojem običaja.

Opiši so tista družbena pravila, ki so se v določenem družbenem okolju ustalila zaradi tega, ker se kako vedenje in ravnanje ponavlja skozi določeno časovno obdobje, se izoblikuje in utrdi prepričanje, da je v enakih in podobnih okoliščinah to vedenje in ravnanje obvezno.

1. "Kdor koga razžali, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh mesecev."
Izlušči sestavine pravnega pravila!

PD- prepovedano je nekoga razžaliti; PH- dolžnost, da se vedemo spoštljivo do drugih in jih ne žalimo; SH- osebo smo razžalili; S- kaznuje se z denarno kaznijo in zaporom do treh mesecev.

Povej ali je navedeno pravno pravilo splošno, abstraktno, posamično, konkretno in povedj kaj je značilno za tako pravno pravilo.

Splošno, abstraktno pravno pravilo; nanaša se na nedoločen krog naslovljencev in je v naprej zamišljeni in predvideni dejanski stan.

4. Slabosti načela pravne enakosti.

Subjekti ki se med seboj v bistvenem razločujejo marajo biti obravnavani različno, a znotraj posamezne skupine spet tako da velja enako merila za vse tiste ki imajo bistvene skupne lastnosti...kar pomeni razločevanje in izenačevanje pravnih subjektov lahko privede do raznolikih pravnih subjektov, ki so kot take tudi nosilci različnih pravic in dolžnosti, vendar načelo pravne enakosti terja, da imajo enake pravice in dolžnosti vsi subjekti, ki sodijo v isto skupino in so si podobni (potrebno isto vrednotenje vseh).

5. Tekst o volitvah za predstavnike manjšinskih skupnosti, kakšno pristojnost imajo? Katere druge državne pristojnosti poznaš?

Predstavniki imajo eritorialno pristojnost; Stvarna pristojnost (opredeljeno po vsebini zadev), teritorialna ali krajevna pristojnost (glede na ustrezno ozemlje), osebna ali personalna pristojnost (glede na pravne naslovljence).

6. Dogmatična in aksiološka metoda – katera je metoda kritike in politike?

Dogmatična metoda- omogoča da se z njo raziskuje pravo kot normativni pojav (izhodišče je načelo normativnega pripisovanja: če nastopi ta in ta dejanski stan, naj sledi ta in ta pravna posledica). Vključuje jezikovno, formalno-logično in sistematično analizo normativnih pravnih aktov ter njihovo vsebino. Osredotoča se na normativno zgradbo prava, na pravna pravila kot njegovo temeljno sestavino in na razmerja med njimi.

Aksiološka metoda- sloni zlasti na zvezi 'naj'. Vez naj gradi na ustrezni vrednoti, ki jo pravo varuje in jo hoče uresničevati, da bi doseglo, ustrezne vrednostne cilje (cilj prava je, da dovoljuje, zapoveduje in prepoveduje tisto kar je v skladu z vrednotami in dobrinami, ki se jih s tem pravno zavaruje). Je metoda vrednotenja v pravu, mogoče opredeliti kot celoto vrednostnih izhodišč in postopkov vrednotenja.

Metoda kritike in politike (deontološka metoda- kakšno naj bi bilo pravo in kritično vrednoti veljavno pravo): aksiološka metoda.

7. Podjetje mora izpolniti svoje obveznosti iz pogodbe v roku trideset dni od sklenitve pogodbe, razen če se stranki nista dogovorili drugače (to je bil člen iz varstva potrošnika) Za katero vrsto relativno določljive dispozicije gre v tem primeru?

Dispozicija z omejitvijo

Pojasnite, za katero pravno panogo je značilna ta vrsta pravnih pravil, ter katere so najpomembnejše značilnosti te pravne panoge?

Gospodarsko pravo; obsega pravna pravila in pravna načela, ki urejajo pravni status in ravne posle gospodarskih subjektov (npr. gospodarske dužbe), gospodarske pogodbe, podpanogi-statusno pravo pravo gospodarskih subjektov, itd. (? Nisem sigurna kaj je mišljeno z

najpomembnejšimi lastnosti...)

8. Pomembna sekundarna (izvedena) pravna vira Evropske unije sta tudi uredba in direktiva.

Na kratko ju opredelite in povejte, v čem je temeljna razlika med njima!

Uredba- izvršilni predpis, ki je lahko izvršilen samo tedaj, ko temelji in se opira na akt, ki ga izpeljuje; ustrezen izvršilni organ lahko skrbi za izvrševanje prepisov tako, da tudi sam izdaja splošna in abstraktna pravna pravila,; hierarhično podrejen ustavi in zakonu; ne sme nikoli določevati pravic in dolžnosti pravnih subjektov; izhaja iz načel ter pravic in dolžnosti, ki jih vsebuje zakon; zakon podaja navodila kako ga naj uredba dopolnjuje in konkretizira; je splošno določljiva; zavezujoča je v celoti in se neposredno uporablja v vseh članicah unije....

Direktiva- predpisuje, na kakšen način naj delujejo upravni organi, ko izvršuje posamezna določila zakona, predpisa; podzakonski akt; izdaja ministrstvo za izvrševanje zakonov; je splošno določljiva; zavezujoča je v celoti in se neposredno uporablja v vseh članicah unije; je za vsako članico unije, na katero je naslovljena, zavezujoča glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča državnim organom izbiro oblike in metod...

Razlikujeta se predvsem v tem, da se direktiv v državah članicah praviloma ne uporablja neposredno, ampak je naslovljena na vse ali pa le na nekatere države članice (uredba pa velja neposredno v vseh državah članicah in je v celoti zavezujoča).

Kateri od teh dveh aktov zagotavlja enotno unificirano pravno urejanje?

Uredba, ker direktive dajejo le okvir in cilje; uredba poenoti pravo (unifikacija)

9. O pravnosti posamičnih pravnih aktov odločajo redna sodišča in upravni organi; upravno sodišče bo razsojalo o njegovi pravnosti le v morebitnem postopku, ki ga je mogoče sprožiti z ustavno pritožbo.

Posamični pravni akt se nanaša le na določeno pravno osebo in na posamično razmerje.

10. Pravico do državljanstva bi uvrstila v USTAVNO pravo.

12. PREDSEDNIK je v PREDSEDNIŠKEM SISTEMU nosilec "vladne dejavnosti", ki hkrati opravlja tudi vso tisto dejavnost, ki mu pritiče kot državnemu poglavarju.

Predsednik je demokratično voljen organ.

Nosilec izvršilnoupravne veje oblasti je sam predsednik, ki samostojno vodi zunanjo in notranjo državno politiko.

Predsednik je podrejen in vezan na zakone, ki jih sprejema kongres, in na odobritev finančnih sredstev, s katerimi je mogoče zelo občutljivo usmerjati in utesnjevati predsednikovo državno politiko.

Predsednik ima odločilni (suspensivni) veto, s katerim odkloni promulgirani zakon in ga skupaj s svojimi pripombami vrne zakonodajnemu telesu.

15. PREDSEDNIK je v PREDSEDNIŠKEM SISTEMU nosilec "vladne dejavnosti", ki hkrati opravlja tudi vso tisto dejavnost, ki mu pritiče kot državnemu poglavarju.

Predsednik je demokratično voljen organ.

Nosilec izvršilnoupravne veje oblasti je sam predsednik, ki samostojno vodi zunanjo in notranjo državno politiko.

Predsednik je podrejen in vezan na zakone, ki jih sprejema kongres, in na odobritev finančnih sredstev, s katerimi je mogoče zelo občutljivo usmerjati in utesnjevati predsednikovo državno politiko.

Predsednik ima odločilni (suspensivni) veto, s katerim odkloni promulgirani zakon in ga skupaj s svojimi pripombami vrne zakonodajnemu telesu.

16. PRAVNI POZITIVIZEM pomeni, da preučuje pravo kot pozitivno pravo (to je kot pravo, ki dejansko obstaja).

Pravo obravnava kot dejstvo, ki ga je mogoče empirično preveriti in ga nato kot takšno opisati, razčleniti in ugotavljati povezave, ki so med njegovimi sestavnimi deli.

Pravni pozitivizem zavrača metafizični pristop k obravnavanju prava in glede na to pozitivno pravo ostro loči od naravnega prava ali morale.

PRAVNA TEORIJA je znanost, ki preučuje splošne lastnosti in zakonitosti prava.

O splošnih lastnostih in značilnostih govorimo zato, ker gre za značilnosti, ki so lastne pravu kot družbenemu pojavu.

Klasične prvine, ki so predmet teorije prava, so pravno pravilo, pravno razmerje in njegove sestavine ...

Pravna teorija izraža svoja spoznanja in ugotovitve s pojmi in zakoni.

17. Dispozicija pravne norme?

Dispozicija je osrednja sestavina pravne norme. Lahko je primarna ali sekundarna dispozicija. Primarna dispozicija pravnim subjektom sporoča pravice in obveznosti, ki jih imajo v medsebojnih razmerjih. Vsebina vedenja in ravnanja lahko prepoveduje, zapoveduje in dovoljuje torej pravnem norme imenujemo prepovedujoča, zapovedujoča in dovoljujoča pravna pravila oz. pravne norme. Sekundarna dispozicija predvideva pravno sankcija in postopek zoper kršitelja, v primeru da se krši kar primarna dispozicija prepoveduje oz. zapoveduje.

18. Soodvisnost med obliko vladavine in obliko političnega sistema?

Pri obliki vladavine je odvisno kakšen je položaj poglavarja države (Monarhija- politično in pravno neodgovoren, doživljenjska funkcija, oblast prevzema po nasledstvenem redu; Republika – z volitvami in z omejenim mandatom, politično in pravno odgovoren). V primerjavi z obliko političnega sistema (Demokracija/Avtokracija) najdemo nasprotujoče ureditve, saj je lahko vsaka izmed obeh vrst oblik vladavine naprednejša, bolj demokratična od druge in tudi obratno (Kraljevina Anglija in Južnoafriška republika).

19. Bistvene razlike med pravnim pozitivizmom in modernimi naravnopravnimi teorijami?- glej 16!

20. Okrog katerega vprašanja se gibajo teorije o zlorabi pravice?

Pri zlorabi pravice, subjekt izhaja iz abstraktnega upravičenja, a ga izvršuje tako, da posega v pravico ki pripada drugemu, kjer gre za konflikt vsaj dveh pravic in nastaja vprašanje, ali naj bosta izvrševani obe ali pa naj ima ena takšno ali drugačno prednost.

21. Sposobnost za dejanja fizičnih oseb. Temeljni podzvrsti!

Sposobnost za dejanja je abstraktno predvidena možnost, da lahko oseba s svojimi dejanji pridobiva pravice in prevzema dolžnosti ter odgovarja za svoje ravnanje. Podzvrsti- poslovna in deliktna sposobnost (pravna sposobnost pa ne spada pod sposobnost za dejanja.)

22. Opredelite pojem pravne panoge! Katere so temeljne pravne panoge?

Pravna panoga- sistemizacija prava; znanstveno razporejanje splošnih in abstraktnih pravnih pravil in pravnih načel, ki veljajo v določenem času in prostoru. Široka sistemizacijska enota v katero sodijo pravila, pravna načela in ustanove, ki na isti način posegajo v določeno področje družbenih razmerij. Temeljne pravne panoge- ustavno, civilno, kazensko, finančno, gospodarsko, mednarodno javno in zasebno, družinsko, upravno, socialno in delovno, postopkovno pravo.

23. Katere so slabosti subjektivistične zgodovinske razlage?

Je volja zgodovinskega zakonodajalca. Namen zavezujoč le prek zakonskega besedila, ki ga in kolikor ga izraža. Tudi zakonodajalčev namen je predmet razlage in razumevanja. Problem je da je namen pomembnejši pri razmeroma mlajših in pri najnovejših zakonih, saj njegova moč slabi, kolikor bolj se odmika čas in kolikor bolj se spreminjajo družbene razmere, ki so zakon neposredno izzvale. Razlaga zapušča tla zakonodajalca in sprejema kot razlagalno izhodišče tip idealnega sodobnega zakonodajalca: razlagalca zavezuje tisti namen, ki bi ga zakonu pripisoval sedanji zakonodajalec.

24. Zakaj se morala ne obnese najbolj kot formalni pravni vir?

Pravodajalec more upoštevati vsakršno družbeno moralo, saj je pozitivno (negativno) moralno vrednotenje prava eden izmed dejavnikov, ki bistveno prispeva k njegovi (ne)učinkovitosti. Ne more biti materialno pravni vir (zato ker utegne pravo sprožiti moralni odpor, ki zavira uveljavljanje novih moralnih pojmovanj in zaradi vprašanj kot je kdaj pravo ne more biti sredstvo za utrjevanje morale saj pravna sankcija slabi uveljavljanje moralnega pravila ali pa je neprimerna za njegovo uresničevanje; pri vprašanih nadpravne narave, pravnik lahko odgovarja le od sodelovanju z ustreznim strokovnjakom), ampak določa le mejo, ki jo pravo ne sme prestopiti,.

25. Kako lahko neka družbena tvorba sploh postane pravna oseba?

Mora izpolnjevati sledeče pogoje:

- * ustrezno osebno in stvarno pogodbo
- * namen njenega delovanja mora biti pravno dopusten
- * imeti ustrezen organizacijski ustroj, da lahko deluje in udejanja svoj pravni namen
- * lastnost pridobi z vpisom v sodni register ali z zakonom

26. Primer: Predsednik določenega odbora lahko pred začetkom seje umakne iz dnevnega reda posamezne zadeve. Ali lahko torej umakne tudi več zadev? S katerim razlagalnim argumentom bi to razložili? S katerim argumentom bi prišli do drugačnega sklepanja? ??

27. Temeljni vidiki stopnjevitosti prava.

Teorija stopnjevitosti prava uokvirja spoznanje, da si pravo samo določa lastno ustvarjanje. Pojasnjuje, da so praviloma vsi pravni akti hkrati akti ustvarjanja in akti uporabljanja pravnih pravil. Izjemi sta hierarhično najvišje pravno pravilo (ustavna pravna pravila) in materialni akt (npr. vrnitev posojila), v drugih primerih imajo normativno pravni akti dvojno vlogo. Teorija prepričljivo omišlja, da nižja pravna stopnja normativno konkretizira višjo.

28. Izlušči temeljni upravičenji abstraktne pravice iz spodnjega določila:

Kdor drugemu povzroči telesno poškodbo ali prizadane njegovo zdravje, mora povrniti stroške, ki so mu nastali z zdravljenjem in potrebne stroške, ki so nastali v zvezi s tem, ter izgubljeni dobiček, zaradi nezmožnosti dela med zdravljenjem.

Temeljno upravičenje (subjekt zadovoljuje določen interes; npr. ekonomski: vrnitev posojila)-
vrnitev stroškov

Pravovarstveno upravičenje oz. zahtevke (mogoče aktivirati, ko temeljno upravičenje kršeno oziroma ogroženo; npr. opomin, pobotanje, tožba)- sankcija nastopi, ker je bil subjekt telesno poškodovan

29. Izlušči primarno hipotezo in dispozicijo ter sekundarno hipotezo iz določila, ki je napisan spodaj, ter napiši za kakšno sankcijo glede na namen gre v tem primeru.

Kdor drugemu povzroči telesno poškodbo ali prizadane njegovo zdravje, mora povrniti stroške, ki so mu nastali z zdravljenjem in potrebne stroške, ki so nastali v zvezi s tem, ter izgubljeni dobiček, zaradi nezmožnosti dela med zdravljenjem. (civilni delikt??)

PH- dolžnost, da ne povzročamo drugim poškodb oz. nimamo vpliva na njihovo zdravje

PD- prpovedano povzročiti telesno poškodbo ali prizadeti zdravje

SH- osebo smo telesno poškodovali oz. vplivali na njihovo zdravje

S- povrnitev stroškov (za zdravljenje in izgubljen dobiček zaradi nezmožnosti dela med zdravljenjem)

Nadomestitivna sankcija (kolikor toliko nadomešča poseg v zavarovano dobrino).

30. Pojasnite razlike med temeljnima oblikama vladavine.

Temeljni obliki vladavine sta republika (politično in pravno neodgovoren, volitve, omejen mandat) in monarhija (politično in neodgovorna oseba, doživljenjska funkcija, dedni red); se razlikujeta glede na to kako je organiziran položaj poglavarja države.